

ГЛАВА 2.

РИНКИ

ЩО ВІДРІЗНЯЄ ЕКОПРОДУКЦІЮ ВІД ЗВИЧАЙНИХ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ?

Будь-яка продукція має відповідати вимогам державних норм та задекларованим виробником технічним умовам. Екопродукцією може вважатися будь-який продукт, товар, матеріал чи виріб з *поліпшеними* екологічними характеристиками. Такі характеристики визначаються екологічними критеріями (стандарт), яким повинна відповідати продукція, з тим щоб бути позначеною екологічним маркуванням на законних підставах.

Екологічний сертифікат та маркування підтверджують конкурентну перевагу продукції на національному та зарубіжних ринках.

ЯК ПОЛІПШЕНІ ЕКОЛОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПРОДУКЦІЇ ВПЛИВАЮТЬ НА СПОЖИВЧИЙ ВИБІР?

Переважає більшість споживачів прагне обирати максимально безпечну та якісну продукцію, що задовольняє їхні потреби. На думку психологів, схильність людей до натуральних та екологічних товарів чи послуг пояснюється прагненням краще контролювати своє життя, яке стає все більш динамічним, непередбачуваним, стресовим і техногенним.

Обираючи більш безпечну продукцію, споживач хоче бути впевнений у тому, що задекларована виробником «екологічність» відповідає дійсності. Тому він надасть перевагу у виборі саме сертифікованої продукції.

Насамперед споживача цікавить сам продукт, його якість та задоволення його потреб. Критерії вибору, пов'язані з безпекою та впливами продукту на стан його здоров'я або довкілля, є одними з пріоритетних. Тому екологічні критерії за схемою сертифікації згідно з ISO 14024 обов'язково містять критерії оцінювання показників безпеки, складників та готового продукту, виробу чи матеріалу.

ЯКА ЄМНІСТЬ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ ЕКОПРОДУКЦІЇ?

Це один з найбільш динамічних ринків, який з 2010 року демонструє щорічний зріст до 4%, навіть у період економічних спадів, і має найбільший потенціал зростання.

Розвиток екологічних послуг у сфері туризму, дозвілля та краси потребує все більше екопродукції. Зелене будівництво вимагає інноваційних рішень та екологічних будматеріалів.

Станом на початок 2017 року світовий ринок екопродукції оцінювався у 4 200 млрд євро з часткою ЄС у 21%. У США у період 2004 – 2009 рр. він збільшився на 40%. При цьому

попит на екологічно сертифіковані об'єкти нерухомості щорічно збільшувався на 5-10%, на послуги екотуризму (у тому числі готелі, кемпінги) – на 5%, на екотовари з лісоматеріалів (меблі, паркет, папір, канцелярські товари тощо) – на 20-30%. Найбільш активне зростання демонструють ринки екопродукції Азійсько-Тихоокеанський регіону.

ЩО СТИМУЮЄ РОЗВИТОК РИНКУ ЕКОПРОДУКЦІЇ?

Зосередимося на основних глобальних тенденціях, оскільки вони мають вплив на ринкові відносини усіх без винятку країн світу.

Крім збільшеного попиту серед приватних споживачів, про що вже неодноразово згадувалося в інших розділах, це курс на сталий розвиток, прийнятий на глобальному рівні.

СТАЛЕ СПОЖИВАННЯ ТА ВИРОБНИЦТВО

Відповідальне споживання є 12 пунктом у списку 17 Глобальних цілей сталого розвитку, визначених Організацією Об'єднаних Націй.

відповідальне споживання (responsible consumption – англ.), або розумне споживання, стале споживання – поняття в економіці, яке передбачає економне використання ресурсів для задоволення необхідних потреб

Усі країни світу прийняли зобов'язання адаптувати Глобальні цілі сталого розвитку до політик і програм на національному рівні. І варто зазначити, що всі вони взаємопов'язані між собою.

Досягнення Цілі 12 «Відповідальне споживання» ставить низку завдань, зокрема забезпечення переходу до використання раціональних моделей споживання і виробництва за участю всіх країн і з урахуванням їх потенціалу й розвитку.

СТАЛІ ДЕРЖАВНІ ЗАКУПІВЛІ

Одними з інструментів відповідального споживання є екологічне маркування та сталі закупівлі, у тому числі в державному секторі економіки.

сталі публічні закупівлі (sustainability public procurement – англ.)

ефективні закупівлі, що передбачають інтеграцію вимог добровільних екологічних і соціальних стандартів до предмета закупівлі (критерії відбору), а також оцінювання повної вартості життєвого циклу (критерій вибору).

ГЛОБАЛЬНІ ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

25 вересня 2015 - Саміт ООН зі сталого розвитку (Нью-Йорк, США). Схвалений Порядок денний у сфері розвитку на період після 2015 року, який включає 17 глобальних цілей та 169 завдань. Нові цілі та завдання мають комплексний характер і забезпечують збалансованість всіх трьох компонентів сталого розвитку: економічного, соціального та екологічного.

Враховуючи, що на державні закупівлі припадає близько 12-22 % ВВП, сталі закупівлі мають значний вплив на розвиток екологічних інновацій та впровадження енергозберігальних, ресурсоефективних та більш чистих технологій виробництва.

Застосовуючи цей підхід, бюджетні організації сприяють досягненню таких цілей як поліпшення показників безпеки та функціональних характеристик готової продукції, ефективності використання енергії та водних ресурсів, зменшення відходів виробництва та споживання, зниження викидів парникових газів. У соціальній сфері сталі закупівлі забезпечують створення безпечного та комфортного середовища для навчання, праці та життя. В економічному плані критерієм вибору не є «ціна», а повна вартість життєвого циклу продукції, що забезпечує об'єктивну оцінку економічних вигід чи втрат щодо предмета закупівлі та ефективність закупівлі.

Сталі закупівлі свідчать про прозорість та надійність підходу, що ґрунтується на ustalених стандартах і процедурах.

Екологічні критерії систем екологічної сертифікації та маркування розглядаються як найбільш прозорі та надійні стандарти з оцінювання життєвого циклу та екологічних переваг предмета закупівель. Їх застосування як критеріїв відбору рекомендовано керівними документами для здійс-

нення сталих закупівель Програми ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП) та міжнародним стандартом ISO 20400²⁹. Екологічний сертифікат та маркування згідно з ISO 14024 підтверджують відповідність предмета закупівель вимогам таких критеріїв.

ЗЕЛЕНІ ІНВЕСТИЦІЇ

Перехід на енергозберігальні, ресурсоефективні та більш чисті технології виробництва потребує модернізації і вимагає значних коштів. Повної оцінки обсягу фінансових ресурсів, необхідних для переведення всієї світової економіки на стале виробництво, не існує, але ці суми, безумовно, значні. Наприклад, обсяги фінансування, необхідні для досягнення цільових показників у сфері зниження викидів парникових газів за сценарієм Blue Map MEA, вимагають вкладень приблизно 750 млрд доларів США в рік до 2030 рр. і 1,6 трильйонів доларів США в рік у період 2030-2050 рр.

Зелені інвестиції стали глобальним явищем. Вони можуть здійснюватися в різних формах: пільгові кредити, приватні інвестиції та ін.

Залучити зелені інвестиції в національну економіку допоможе продумана державна політика та інноваційні інструменти фінансування.

З 2004 по 2010 рік Європа і Північна Америка збільшили свої зелені інвестиції в чотири рази, тоді як Азійсько-Тихоокеанський регіон – у десять разів. На сьогодні найбільшими ринками є Північна Америка, Європа й Азія, але регіональна структура в останні роки сильно змінилася. Лідером за видатками стала Азія, змістивши Європу, що значною мірою відображає відмінності в економічних показниках. Частка Європи і Північної Америки у світових зелених інвестицій знизилася з 68% у 2004 році до 46% у 2010 році, тоді як частка Азії й Океанії зросла з 28% до 42%.

Вигоди від зелених інвестицій очевидні:

- економічні вигоди: скорочення витрат ресурсів на одиницю продукції і пропорційне збільшення доходів;
- екологічні вигоди: більш ефективне використання ресурсів, зменшення обсягу відходів виробництва і рівня забруднення довкілля;
- соціальні вигоди: збільшення кількості робочих місць, підвищення рівня доходів населення, підвищення стандартів якості життя.

²⁹ ISO 20400:2017 Sustainable procurement – Guidance (Сталі закупівлі – Настанова)

ЯК РОЗВИВАЮТЬСЯ РИНКИ ЕКОПРОДУКЦІЇ В ЄВРОПІ, АЗІЇ, АМЕРИЦІ ТА ІНШИХ КРАЇНАХ СВІТУ?

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ

За даними дослідження Євробарометру³⁰ у 2016 році, 26% європейських виробників пропонують екологічно сертифіковані товари й послуги. 77% споживачів готові платити більше за екопродукцію та послуги, якщо будуть упевнені в тому, що вони дійсно є такими, тобто мають відповідний сертифікат і маркування.

Сталі державні закупівлі є одним з інструментів політики ЄС у рамках реалізації стратегії «Європа 2020», що закріплений на рівні нового права у сфері державних закупівель Директивою 24/2014/ЄС.

На виконання вимог цієї Директиви, з квітня 2016 року до системи закупівель держав-членів ЄС на рівні національного законодавства були впроваджені інструменти, що забезпечують більшу інтеграцію екологічних та соціальних критеріїв до виконавців контрактів або до закуповуваних для державних потреб товарів, послуг чи робіт. Зокрема, мова йде про застосування:

- критеріїв відбору – стандартів підтвердження якості продукції та міжнародних стандартів екологічного маркування (статті 74 і 77);
- вимог і методів визначення вартості закуплених товарів, робіт і послуг у розрахунку їх повного життєвого циклу й додаткових витрат на екологічні, соціальні та технологічні наслідки їх використання (застосування, експлуатації) (статті 31, 68, 78-82).

Раніше, починаючи з 2004 року, застосування цих інструментів мало рекомендаційний характер³¹, але навіть це, посприяло зростанню ролі екологічної сертифікації та маркування на ринках держав-членів ЄС.

Схема присвоєння знаку екологічного маркування ЄС Ecolabel EU затверджена Регламентом Європейського Парламенту і Ради ЄС від 25 листопада 2009 року 66/2010/ЄС³². Дія цього Регламенту не відмінняє дію інших аналогічних сертифікаційних систем у державах-членах ЄС, що впроваджуються на регіональному або національному рівні.

Зараз на території ЄС діють 5 сертифікаційних систем згідно з ISO 14024, визнаних на міжнародному рівні. Найбільш упізнаним та поширеним є екологічне маркування регіональних систем – ЄС (**Ecolabel EU**) і скандинавських країн (**Nordic Swan**), а також екологічне маркування Німеччини (**Blue Angel**).

³⁰ Євробарометр (eurobarometer – англ.) – міжнародний проект регулярних опитувань громадської думки, що здійснюється під егідою Європейської Комісії.

³¹ Згідно з Директивою 18/2004/ЄС у сфері здійснення державних закупівель. Ця Директива була скасована Директивою 2014/24/ЄС Європейського Парламенту і Ради ЄС 26 лютого 2014 року про державні закупівлі та скасування Директиви 2004/18/ЄС

³² Це оновлена у 2010 році редакція, яка була прийнята на заміну редакції аналогічного Регламенту в редакції 1992 року.

НІМЕЧЧИНА

Перша у світі багатокритеріальна система, що передбачала оцінювання екологічної переваги товарів і послуг протягом життєвого циклу, була введена в Німеччині у 1978 році.

Продукція, що відповідає вимогам екологічних критеріїв цієї системи, отримує право на маркування знаком, який з часом отримав народну назву «**Блакитний Янгол**» (**Blue Angel**). Цей знак став своєрідним знаком екологічної безпеки та якості в Німеччині. Зараз 98 % німців надають перевагу продукції, маркованої саме цим знаком.

German Federal Environment Agency – The Blue Angel Ecolabel

1978 – заснована з ініціативи та підтримки Федерального Агентства Німеччини з навколишнього середовища

Станом на січень 2017:

- **120 прийнятих стандартів**, що дозволяють оцінити екологічні переваги товарів і послуг різних категорій;
- **12000 сертифікованих товарів і послуг**

<https://www.blauer-engel.de/en>

Найбільш популярними серед сертифікованих товарів і виробів, позначених знаком Blue Angel, є будматеріали та вироби для оздоблення будівель, продукти хімічної промисловості, електроніка та електротехніка і... автотранспорт.

СКАНДИНАВСЬКІ КРАЇНИ

Перша регіональна система екологічної сертифікації та маркування була заснована в 1989 році Радою Міністрів скандинавських країн і представлена знаком екологічного маркування «**Північний лебідь**» (**Nordic Swan**). Ідея знака належить фінському художнику Кесті Варіс: чотири крила в лебедя на знаку символізують країни, які взяли участь у створенні системи (Швеція, Норвегія, Фінляндія та Ісландія, а Данія приєдналася пізніше, у 1992 році).

Nordic Swan є упізнаваним знаком екологічного маркування серед 97% шведів, які розуміють його значення. У цілому в країнах регіону рівень довіри до цього знака серед споживачів становить близько 70%.

Nordic Environmental Label– the Swan

1989 – заснована з ініціативи та підтримки Ради Міністрів скандинавських країн

Станом на січень 2017:

- **58 прийнятих стандартів**, що дозволяють оцінити екологічні переваги товарів і послуг різних категорій;
- **12000 сертифікованих товарів і послуг**

<http://www.nordic-ecolabel.org/>

Найбільшій популярності у скандинавських країнах серед товарів здобула екологічна сертифікація продукції хімічної промисловості (мийні засоби, лакофарбові матеріали, клеї і т. ін.), текстилю, будматеріалів та виробів з лісоматеріалів, косметичних засобів та побутової техніки. Серед послуг популярною є сертифікація готелів, ресторанів, магазинів, і навіть публічних заходів.

ДАНІЯ

Яскравий приклад упровадження сталих державних закупівель – **Данія**. 12 жовтня 2017 року міська рада Копенгагена затвердила нову ініціативу щодо сталих закупівель для міста, що почала діяти вже 1 листопада 2017.

Відтепер 20 категорій продукції, від мийних засобів і підгузків до комп'ютерів і фарб, будуть закуповуватися виключно за наявності екологічного сертифіката та відповідного маркування.

Кожного року муніципалітет буде розширяти перелік продукції, яка має відповідати цієї вимозі на 2-4 категорії. На 2018 рік у планах закупівля екологічно сертифікованих іграшок та офісної техніки. 54% мешканців Копенгагена вважають важливим, що їх муніципалітет надаватиме перевагу продукції з поліпшеними екологічними характеристиками, що підтверджено відповідним сертифікатом та маркуванням.

ЄС

На початку 90-х років стався бум упровадження національних екологічних систем сертифікації та маркування в Європі та інших країнах.

У 1992 році Єврокомісією була заснована регіональна програма екологічного маркування ЄС, що представлена знаком «Квітка» (Flower). У 2010 році цей знак був актуалізований і отримав нову назву – **Ecolabel EU**.

European Commission – Ecolabel EU

до 2010 року

1989 – заснована з ініціативи Європейської Комісії

З 2010 застосовується актуалізована форма знака у поєднанні з трьома твердженнями, що вказують на екологічну перевагу продукції, залежно від її категорії

Станом на вересень 2017:

- **35 прийнятих стандартів**, що дозволяють оцінити екологічні переваги товарів і послуг різних категорій;
- **2 130 виданих сертифікатів** на
- **54 115 товарів і послуг**

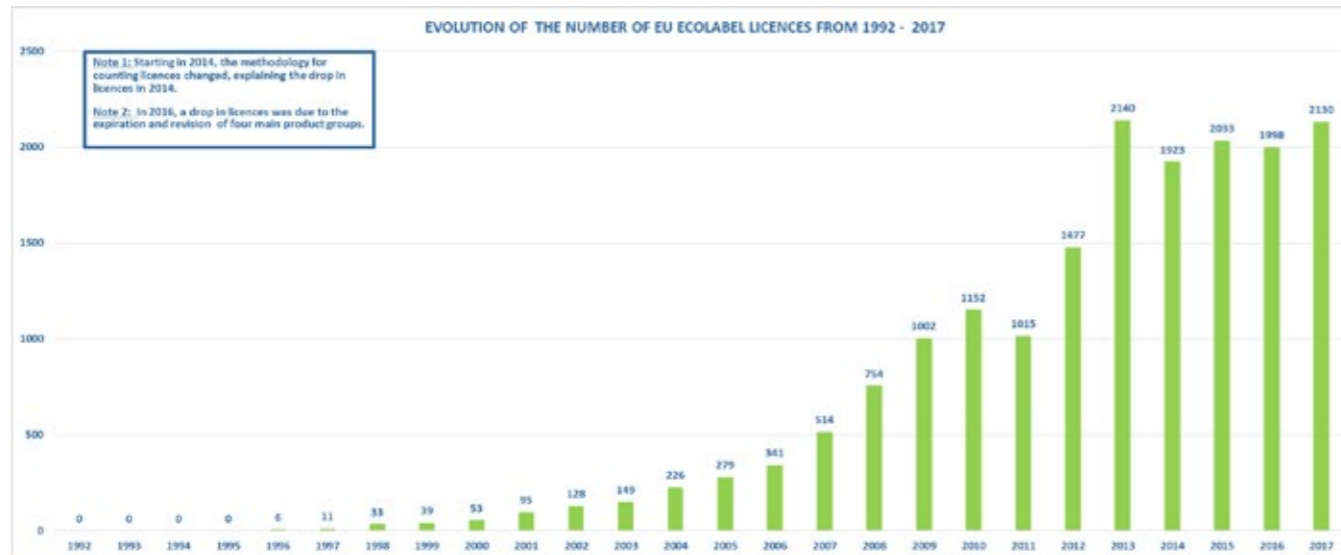

після 2010 року

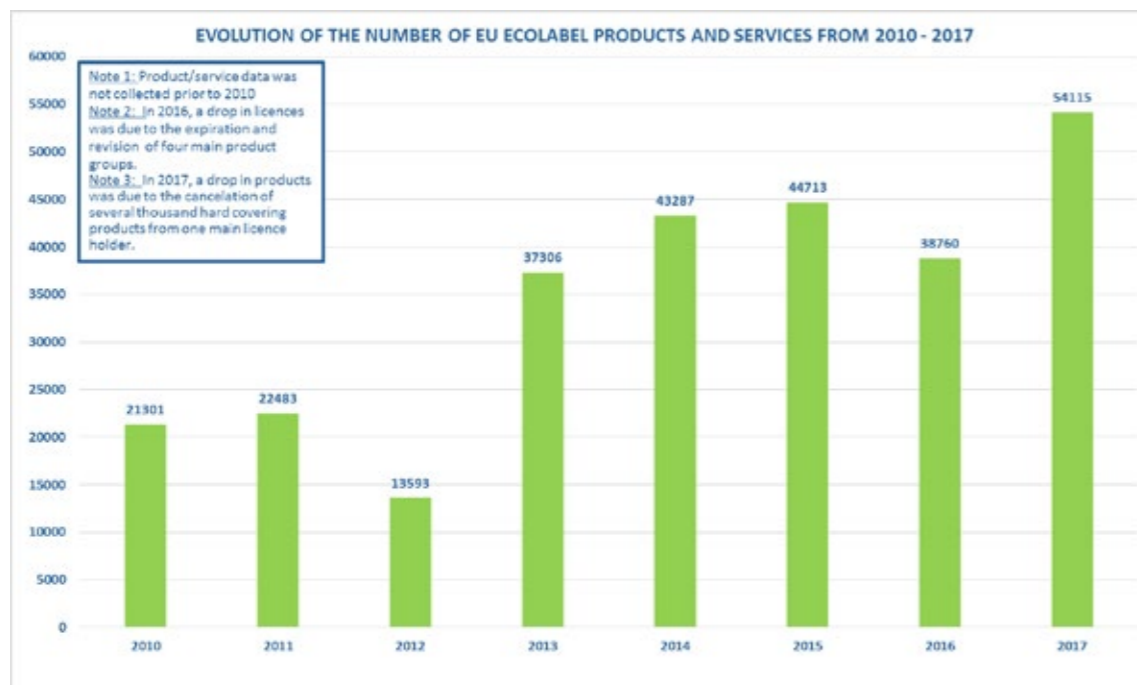
<http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/>

Наступні дві діаграми показують динаміку росту кількості виданих сертифікатів та товарів і послуг, маркованих екологічним знаком маркування ЄС з часу запровадження сертифікаційної системи³³.

Кількість виданих екологічних сертифікатів на право застосування знака екологічного маркування ЄС за період 1992- вересень 2017 рр.

Кількість екологічно сертифікованих товарів і послуг, маркованих знаком Ecolabel EU за період 2010-вересень 2017 рр.

Найбільшого поширення маркування Ecolabel EU здобуло у Франції (476 виданих сертифікатів) та Італії (354). Лідерами серед товарів, маркованих цим знаком, є косметичні та мийні засоби, паперові та текстильні вироби. Серед послуг неперевершеним лідером є послуги тимчасового розміщення (готелі, кемпінги та заклади оздоровлення й відпочинку).

АЗІЙСЬКО-ТИХООКЕАНСЬКИЙ РЕГІОН

Цей регіон не відстає від тенденцій розвитку ринку екопродукції в Європі, а в деяких країнах навіть випереджає її.

Законодавство Японії, КНР (Китай), Республіки Корея, Республіки Китай (Тайвань), Сінгапуру і Гонконгу ще з початку 2000-х років вимагає закуповувати за державні кошти виключно екопродукцію. Як критерії відбору застосовуються переважно екологічні критерії систем екологічної сертифікації та маркування згідно з ISO 14024, іноді – органічні стандарти. Продукція, що не відповідає вимогам таких критеріїв, не може закуповуватися за державні кошти. Наприклад, у Китаї чи Тайвані учасник конкурсних торгів навіть не зареєструє пропозицію, не зазначивши номер екологічного сертифіката на онлайн-платформі публічних закупівель.

Ця вимога зумовлена тим, що, закуповуючи екопродукцію, держави азійського регіону прагнуть:

- стимулювати розвиток інновацій та технологій більш чистого виробництва;
- посилювати інвестиційний клімат для модернізації;
- підвищувати ефективність державних закупівель, закуповуючи більш безпечну продукцію, виготовлену за прогресивними технологіями виробництва;
- зробити внесок у захист довкілля;
- подати гарний приклад для приватного сектора зі сталого споживання для підвищення стандартів якості життя.

Зараз уже 80% китайців прагнуть споживати більш дорожчу, але екологічну продукцію, 61% планує в майбутньому витратити більше коштів на екологічні товари і послуги.

У 2015 році уряд Китаю затвердив і розпочав реалізацію глобальної стратегії з відродження міжнародних торговельних відносин по лінії історичного Шовкового шляху. Суть цієї Стратегії полягає в усуненні торговельних бар'єрів та активізації торговельно-економічних відносин між країнами-учасниками процесу. Важливе місце в «Новому Шовковому шляху» відведено товарообігу екопродукції для насичення азійських ринків більш безпечними та якісними товарами, що імпортуються. Станом на 2015 рік китайський ринок екопродукції сягав більше 1 трильйона юанів, і вже станом на 2017 рік він збільшився на 20%. Найбільш великий попит – на екологічно сертифіковані харчові продукти та товари хімічної промисловості.

Не відстають від економічно розвинутих країн регіону і країни, що розвиваються: Індія, Індонезія, Філіппіни, Малайзія та інші. Ці країни розвивають екологічні сертифікаційні системи на національному рівні, поступово запроваджуючи сталі державні закупівлі за підтримки Програми розвитку ООН з навколишнього середовища та урядів країн Європи.

В Австралії та Новій Зеландії розвиток ринку екопродукції є складником державної екологічної політики з початку 90-х років минулого століття. Упровадження систем екологічної сертифікації та маркування підтримується на урядовому рівні.

Japan Environment Association (JEA) – Eco Mark Program (Японія)

Станом на січень 2017:

- **62 прийняті стандарти**, що дозволяють оцінити екологічні переваги товарів і послуг різних категорій;
- **5 597 сертифікованих товарів і послуг**

<http://www.ecomark.jp>

Korea Environmental Industry & Technology Institute – Korean Eco-Label Program (Республіка Корея)

Станом на січень 2017:

- **162 прийняті стандарти**, що дозволяють оцінити екологічні переваги товарів і послуг різних категорій;
- **17 324 сертифікованих товарів і послуг**

<http://el.keiti.re.kr>

China Environmental United Certification Center – China Environmental Labelling (Китай)

Станом на січень 2017:

- **98 прийнятих стандартів**, що дозволяють оцінити екологічні переваги товарів і послуг різних категорій;
- **178 895 сертифікованих товарів і послуг**

<http://www.sepacec.com/cecen/>

Environment and Development Foundation – Green Mark Program (Тайвань)

Станом на січень 2017:

- **150 прийнятих стандартів**, що дозволяють оцінити екологічні переваги товарів і послуг різних категорій;
- **5048 сертифікованих товарів і послуг**

<https://greenliving.epa.gov.tw>

Good Environmental Choice Australia – Environmental Choice Australia (Австралія)

Станом на січень 2017:

- **22 прийняті стандарти**, що дозволяють оцінити екологічні переваги товарів і послуг різних категорій;
- **2000 сертифікованих товарів і послуг**

<http://www.geca.org.au/>

The New Zealand Ecolabelling Trust Program – Environmental Choice New Zealand (Нова Зеландія)

Станом на січень 2017:

- **37 прийнятих стандартів**, що дозволяють оцінити екологічні переваги товарів і послуг різних категорій;
- **1600 сертифікованих товарів і послуг**

<http://www.enviro-choice.org.nz/>

США ТА КАНАДА

Ці великі країни з розвинутою економікою не відстають від Західної Європи. Системи екологічної сертифікації та маркування обох країн динамічно розвиваються в тісній кооперації, починаючи з 1991 року.

В обох країнах упроваджені сталі державні закупівлі, що значною мірою стимулюють розвиток ринку екопродукції та послуг. США є світовим лідером з екологічної сертифікації будівель і споруд.

Варто відзначити, що розвиток ринку екопродукції в цих країнах значно стимулював виробників Азійсько-Тихоокеанського регіону перейти на екологічні стандарти при виробництві продукції, що експортується.

Green Seal Inc. – Green Seal (США)

Станом на січень 2017:

- **31 прийнятий стандарт**, що дозволяють оцінити екологічні переваги товарів і послуг різних категорій;
- **4 400 сертифікованих товарів і послуг**

<http://www.greenseal.org/>

UL Environment – ECOLOGO (Канада)

Станом на січень 2017:

- **60 прийнятих стандартів**, що дозволяють оцінити екологічні переваги товарів і послуг різних категорій;
- **7 000 сертифікованих товарів і послуг**

<https://www.ul.com/>

ІНШІ КРАЇНИ СВІТУ

Як зазначалося вище, такі глобальні явища, як збільшуваний попит споживачів на екопродукцію у поєднанні зі сталими закупівлями, зеленими інвестиціями та іншими інструментами, притаманними зеленій економіці, впливають на розвиток ринків у всіх країнах світу.

Сталі державні закупівлі поступово впроваджуються у країнах Східної Європи, Росії, Казахстані, країнах Латинської Америки та Африки.

У багатьох країнах є впроваджені сертифікаційні системи згідно з ISO 14024, визнані на міжнародному рівні. У країнах Латинської Америки та Африки вони ще починають впроваджуватися на початковому рівні.

Экологический Союз (С. Петербург) - Листок жизни (Росія)

Станом на січень 2017:

- **23 прийняті стандарти**, що дозволяють оцінити екологічні переваги товарів і послуг різних категорій;
- **129 сертифікованих товарів і послуг**

<http://www.greenseal.org/>

Associação Brasileira de Normas Técnicas ABNT – Environmental Quality

Станом на січень 2017:

- **35 прийнятих стандартів**, що дозволяють оцінити екологічні переваги товарів і послуг різних категорій;
- **751 сертифікованих товарів і послуг**

<http://abnt.org.br/>

The Standards Institution of Israel – Israeli Green Label (Ізраїль)

Станом на січень 2017:

- **85 прийнятих стандартів**, що дозволяють оцінити екологічні переваги товарів і послуг різних категорій;
- **450 сертифікованих товарів і послуг**

<http://www.sii.org.il>

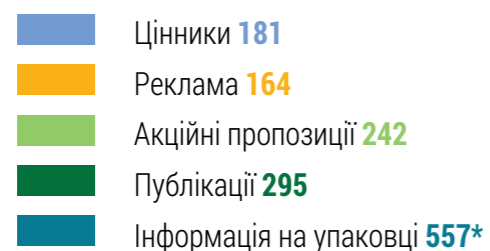
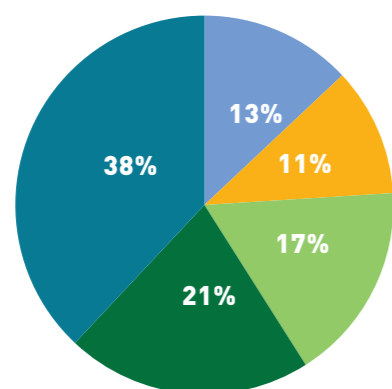

ЯК РОЗВИВАЄТЬСЯ УКРАЇНСЬКИЙ РИНОК ЕКОПРОДУКЦІЇ ТА ЯКІ ЧИННИКИ ВПЛИВАЮТЬ НА ЙОГО РОЗВИТОК?

Серед чинників, що впливають на розвиток національного ринку екопродукції, варто зазначити збільшуваний попит споживачів, курс на сталий розвиток та європейську інтеграцію, закріплені в національному законодавстві та міжнародних зобов'язаннях нашої країни.

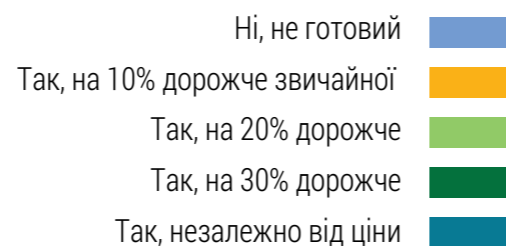
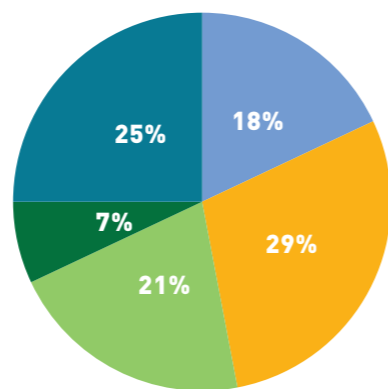
Українські споживачі, як і європейські, прагнуть споживати більш безпечну та якісну продукцію. За даними опитування, у 2015 році 82% українців свідомо готові обирати продукцію з поліпшеними екологічними характеристиками та платити за неї дорожче, у разі якщо будуть впевнені в її перевагах. Готовність купувати таку продукцію незалежно від ціни висловили 25% респондентів, платити на 10% більше від середньої ринкової ціни – 29%, на 20% більше – 21%, і на 30% більше – 7%. Не готові переплачувати лише 18%³⁴.

Інформація, що впливає на вибір продукції

* кількість опитаних

Чи готові ви купувати більш безпечну та якісну продукцію, сертифіковану згідно вимог міжнародних стандартів, але дорожче звичайної?

34 За даними опитування українських споживачів у 2015 р. у рамках програмної діяльності ПРООН в Україні (торговельні мережі «Епіцентр», «BILLA», 1500 респондентів).

У цілому український ринок екопродукції не задовольняє споживчий попит. Винятком є мийні засоби, лакофарбові матеріали та теплоізоляція різних типів, що представлені в асортименті екологічно сертифікованої продукції, переважно за доступною ціною. За рештою категорій вибір екопродукції українського виробництва дуже обмежений. Імпортовані товари і вироби постачаються переважно з країн Європи і суттєво дорожчі порівняно з продукцією українського товаровиробника.

Стримують розвиток ринку екопродукції в Україні, перш за все, низький рівень обізнаності суспільства про переваги сталого споживання та виробництва, а також розуміння значень і правил застосування тих чи тих маркувань. Це стосується і споживачів, і виробників, і замовників (у тому числі в державному секторі).

Міжнародна торгівля, економічний та інноваційний розвиток і подальші заплановані реформи, безперечно, будуть сприяти розвитку цього ринку в Україні. Отже, розглянемо декілька стратегічних напрямів, проте варто наперед зазначити, що наведений у цьому розділі їх перелік не є вичерпним.

СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ «УКРАЇНА 2020»

Підписаний Президентом України Указ «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»³⁵ став основним дороговказом подальшого розвитку нашої держави на наступні п'ять років. Так би мовити, це наша з вами «п'ятирічка», заснована на європейському досвіді та підкріплена конкретними показниками, яких необхідно досягти за п'ять років.

Основною метою Стратегії є впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції у світі шляхом здійснення 62 реформ на засадах сталого розвитку та євроінтеграції.

15 вересня 2017 року Уряд України представив Національну доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна» яка визначає базові показники для досягнення цілей сталого розвитку, зокрема щодо сталого споживання. У доповіді представлені результати адаптації 17 Глобальних цілей сталого розвитку з урахуванням специфіки національного розвитку.

У 2015 році за ініціативою Уряду України та за сприяння Програми розвитку ООН в Україні була розроблена національна система досягнення 17 Глобальних цілей сталого розвитку³⁶, (86 завдань та 172 показники для моніторингу їх виконання). Протягом року над системою працювало понад 800 національних та зарубіжних експертів, використовуючи широкий спектр інформаційних, статистичних та аналітичних матеріалів. Система та встановлені нею показники досягнення Цілей були схвалені у 2017 році

35 Указ Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»» від 12.01.2015 № 5/2015.

36 Ознайомитись повним текстом доповіді, зокрема цілями та завданнями сталого розвитку – Україна можна за посиланням <http://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/sustainable-development-report/sustainable-development-goals-targets-and-indicators.html>

СТРАТЕГІЯ ДЕРЖАВНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Затверджена Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» визначає екологічне маркування як один з інструментів досягнення безпечного для здоров'я людини стану навколишнього середовища (Ціль 3).

Оновлений проект Стратегії до 2030 року, розроблений Міністерством екології та природних ресурсів України, та національний план дій, спрямований на її реалізацію, доповнює попередній варіант Стратегії впровадженням Цілі 1 Формування в суспільстві екологічних цінностей та засад сталого споживання і виробництва. Заходи на досягнення цієї Цілі спрямовані на розвиток в Україні інструментів сталого споживання та виробництва, систем екологічного управління, екологічної сертифікації продукції згідно з вимогами міжнародних стандартів та пропагування екологічного маркування серед споживачів.

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ» ТА ПРОЦЕС ПОДАЛЬШИХ РЕФОРМ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Застосування екологічних критеріїв відповідає вимогам Закону України «Про публічні закупівлі» щодо необхідності включення до документації конкурсних торгів застосування заходів із захисту довкілля (при проведенні відкритих торгів та попередньої кваліфікації).

До того ж замовник згідно цього Закону має можливість застосовувати екологічні критерії у технічних специфікаціях документації конкурсних торгів у якості критеріїв відбору. Замовники можуть посилатися на стандарти, що встановлюють екологічні критерії до предмета закупівель, у тому числі щодо його характеристик (наприклад, енергоефективність, функціональні характеристики, біологічний розклад та інші екологічні характеристики), тим самим забезпечуючи ефективність закупівлі.

ЗАКЛАДИ ОСВІТИ ПОДАЮТЬ ГАРНИЙ ПРИКЛАД ЗДІЙСНЕННЯ СТАЛИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ

Пілотні конкурсні торги зі сталих закупівель відбулися в рамках виконання компоненти 1.6 «Заохочення зміни державного споживання через впровадження практики сталих державних закупівель» регіональної програми технічної підтримки ЄС «Екологізація економіки у країнах Східного партнерства ЄС» (EaP-GREEN) у 2017 році.

Київський Палац дітей та юнацтва (Україна, м. Київ)

Унікальний у країні державний комплексний багатoproфільний позашкільний навчальний заклад, який об'єднує майже 10 тисяч вихованців віком від 5 до 21 року. У минулому році Палац відзначив 80-річний ювілей.

Палац здійснює позашкільну освіту з усіх напрямів, визначених Законом України «Про позашкільну освіту»: науково-технічного, дослідницько-експериментального, еколого-натуралістичного, художньо-естетичного, гуманітарного, туристсько-краєзнавчого, фізкультурно-спортивного, військово-патріотичного, соціально-реабілітаційного, оздоровчого. Мережа гуртків налічує 60 галузей освіти, 250 навчальних предметів.

Предмет закупівлі: **Фарба та витратні матеріали для ремонтних робіт.**

Код ДК 021-2015 (CPV) : 44810000-1 - Фарби

Дата проведення аукціону: 24.07.2017

Строк поставки: 26.07.2017 - 27.07.2017

Закуповуючи фарби для поточного ремонту закладу у 2017 році, тендерний комітет встановив вимогу у технічних специфікаціях, що постачальник повинен підтвердити екологічність фарби.

Мотивація: турбота про якість навколишнього середовища вихованців закладу і дотримання найвищих стандартів безпеки.

Переможець конкурсних торгів: Фізична особа-підприємець Білий Максим Юрійович, якій запропонував постачання екологічно сертифікованої фарби ТМ Śnieżka (Україна).

- Śnieżka Design Lux відро 13.5кг по ціні 750,00 грн/відро
- Śnieżka Eco відро 20 кг (15 л) по ціні 492,00 грн/відро

Ці найменування фарби пройшли екологічну сертифікацію за схемою згідно з ДСТУ ISO 14024³⁷ в українській системі екологічного маркування і позначені екологічним маркуванням «Зелений журавлик». Екологічний сертифікат [UA.08.002.337](#) та протокол оцінювання підтвердив відповідність фарби вимогам екологічних критеріїв документації конкурсних торгів у повному обсязі.

³⁷ ДСТУ ISO 14024:2002 Екологічні маркування та декларації. Екологічне маркування типу 1. Принципи та методи (ISO 14024:1999, IDT)

Вартість закупівлі: 44 532.00 грн.

Детальніше про закупівлю на <https://www.dzo.com.ua/tenders/1312380>

Державний заклад «Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління» (Україна, м. Київ)

Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління – провідна організація Міністерства екології та природних ресурсів України у сфері освітньої, науково-практичної та методичної роботи з питань охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки, проведення екологічної експертизи, впровадження механізмів екологічного менеджменту, стандартизації, сертифікації та метрології.

Академія є національною координуючою організацією виконання компоненти 1.6 програми EaP-GREEN «Заохочення зміни державного споживання через впровадження практики сталих державних закупівель».

Предмет закупівлі: Засіб для миття підлоги, засіб для миття вікон, засіб для миття туалетів, порошок для чищення універсальний, мило рідке для рук

Код ДК 021-2015: 39830000-9 - Продукція для чищення

Строк поставки: 01 листопада 2017 - 30 листопада 2017

Мотивація: «просуваючи сталі закупівлі, почни з себе», зменшення впливів на стан водних екосистем і здоров'я людини, зменшення відходів споживання.

Критерії технічних, якісних та кількісних характеристик предмета закупівель, у тому числі екологічні критерії

Продукція для чищення повинна відповідати вимогам:

- Технічного регламенту мийних засобів;
- гігієнічним нормам;
- нормативного документа, що встановлює технічні умови виробництва (ДСТУ, ТУ).

Екологічні характеристики (показники токсичності, дозування, складники, біологічний розклад) повинні відповідати вимогам критеріїв згідно з ДСТУ ISO 14024 (COU OEM 08.002.12.065:2016 Мийні засоби та засоби для чищення. Екологічні критерії оцінювання життєвого циклу)³⁸.

Відповідність повинна бути підтверджена відповідними документами (деклараціями про відповідність, висновки, протоколи випробувань, сертифікати відповідності).

Найменування товару	Технічні характеристики	Кількість
СМЗ	Пральний порошок універсальний для машинного прання (концентрація водневих іонів рН - 9,5-11,5; мийна здатність щодо еталона не менше 85%, відбілювальна здатність щодо еталона не менше 95%, здатність піноутворення не більше 20)	80 кг
Чистячий засіб для твердих поверхонь	Чистячий порошок розфасований у спожиткову тару по 0,5 кг	25 кг
Чистячий засіб для туалетів	Рідкий чистячий засіб розфасований у спожиткову тару по 1 л	24 л
Миючий засіб для посуду	Миючий засіб для посуду розфасований у спожиткову тару по 0,5 л	5 л

Товар, що є предметом закупівлі, мав постачатися в тарі (упаковці), яка повинна відповідати умовам, характеру та особливостям товару згідно з вимогами чинного законодавства.

Пакування чи спожиткова тара повинні бути марковані щодо походження матеріалу, з якого вони виготовлені згідно з ДСТУ 4260³⁹.

³⁸ Цей стандарт враховує всі вимоги європейського законодавства до продукції хімічної промисловості та вимоги Commission Decision EU 10/02/201 of 28 April 2011 on establishing the ecological criteria for the award of the Ecolabel EU for laundry detergents, 2014 version of the Detergent Ingredient Database (DID-list) Part A у поєднанні з критеріями The Nordic Swan Ecolabel's Requirements (Nordic Swan).

³⁹ ДСТУ 4260:2003 Тара і пакування спожиткові маркування. Загальні вимоги.

Матеріали для пакування повинні бути без вмісту полівінілхлориду, полістиролу, полікарбонату у або іншого хлорованого чи галогенованого матеріалу.

Пакування чи спожиткові тара повинні бути придатними для перероблення і не бути обробленими в такий спосіб, що може перешкоджати їх перероблянню.

Переможець конкурсних торгів: ТОВ «СИРЕНА ПЛЮС ЛТД», виробник екологічно сертифікованих мийних засобів ТМ TORTILLA (Україна).

Пропозиція екологічно сертифікованої продукції вітчизняного виробника була майже у 2 рази нижчою, ніж інші пропозиції несертифікованої продукції. Присутність екопродукції на українському ринку за конкурентною ціною є початком руйнації міфу про її недосяжно високу ціну для закупівлі бюджетними організаціями.

- TORTILLA ЕКО Універсальний мийний засіб для прибирання, 500мл за ціною 23,34 грн/пляшка
- TORTILLA ЕКО Засіб для миття скла та дзеркал, 450мл за ціною 25,14 грн/пляшка
- TORTILLA Засіб для чищення унітазів, 450мл за ціною 23,34 грн/пляшка
- TORTILLA ЕКО Порошок для чищення поверхонь, 500г за ціною 18,66 грн/пляшка

Ці найменування мийних засобів пройшли екологічну сертифікацію за схемою згідно з ДСТУ ISO 14024⁴⁰ в українській системі екологічного маркування і позначені екологічним маркуванням «Зелений журавлик». Екологічний сертифікат [UA.08.002.421](https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2017-10-18-000880-b) та протокол оцінювання підтвердив їх відповідність вимогам екологічних критеріїв документації конкурсних торгів у повному обсязі.

Вартість закупівлі: 953,28.00 грн.

Детальніше про закупівлю на <https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2017-10-18-000880-b>

УКРАЇНА БУДЕ ПРОДОВЖУВАТИ НАРОЩУВАТИ ПОТЕНЦІАЛ СТАЛИХ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Згідно зі статтею 152 Угоди про Асоціацію Україна – ЄС до 2019 року Україна зобов'язана до 2019 року впровадити в систему закупівель на законодавчому рівні вимоги, що забезпечать більшу інтеграцію екологічних і соціальних критеріїв на основі відповідних стандартів до виконавців контрактів або до закуповуваних для державних потреб товарів, послуг чи робіт, у тому числі:

- стандартів підтвердження якості продукції та міжнародних стандартів екологічного маркування (статті 74 і 77 Директиви 2014/24/ЄС);
- вимог і методів визначення вартості закуплених товарів, робіт і послуг у розрахунку їх повного життєвого циклу і додаткових витрат на екологічні, соціальні та технологічні наслідки їх використання (експлуатації) (статті 31, 68, 78-82 Директиви 2014/24/ЄС).

Вищезазначені зобов'язання відображені у [Стратегії реформування системи публічних закупівель \(«дорожня карта»\)](#) (затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.02.2016 № 175-р).

Основним бар'єром застосування сталого підходу при здійсненні державних закупівель в Україні на сьогодні є:

- 1) низький рівень обізнаності замовників щодо переваг, принципів, та методів застосування екологічних критеріїв відбору та визначення їх питомої вартості;
- 2) обмеженість застосування критеріїв сталості в документації конкурсних торгів (відносно кваліфікації учасника, технічні специфікації (соціальні критерії), невизначеність екологічних критеріїв (заходи з захисту довкілля), оцінка пропозицій проводиться за критерієм «ціна» без урахування вартості життєвого циклу предмета закупівель;
- 3) незначна частка ринку товарів і послуг, що відповідають критеріям сталості.

Над подоланням цих бар'єрів працює Уряд з підтримкою проектів технічної допомоги ЄС.

40 ДСТУ ISO 14024:2002 Екологічні маркування та декларації. Екологічне маркування типу 1. Принципи та методи (ISO 14024:1999, IDT)

ПРОГРАМА ТЕХНІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ЄС «ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ЕКОНОМІК КРАЇН СХІДНОГО ПАРТНЕРСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ» (EaP GREEN)

Програма EaP GREEN дає можливість прискорити перехід країн Східного партнерства ЄС (Вірменії, Азербайджану, Білорусі, Молдови, Грузії та України) на модель зеленого зростання економіки.

Програма побудована на трьох компонентах:

- **Компонент 1.** Інструменти управління та фінансування для заохочення сталого виробництва та споживання і переходу на зелену економіку.
- **Компонент 2.** Стратегічна екологічна оцінка (CEO) та оцінка впливу на навколишнє середовище (ОВНС) як частина реалізації політики сталого виробництва та споживання.
- **Компонент 3.** Демонстраційні проекти з реалізації, упровадження та поширення ресурсоефективного та чистого виробництва (РЕЧВ).

Компонент 1 EaP GREEN містить 7 завдань, одним з яких є заохочення зміни державного споживання через упровадження практики сталих публічних закупівель (1.6). Здійснює координацію цього напрямку Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління. У рамках реалізації проекту проведено низку досліджень, актуалізовані екологічні критерії на пріоритетні для публічних закупівель категорії продукції⁴¹. На сьогодні проект надає консультаційну та методичну допомогу тендерним комітетам, щоб зробити закупівлі більш ефективними. У найближчих планах проекту – видання Настанови щодо здійснення сталих публічних закупівель в Україні та розвиток інформаційної комунікаційної платформи.

41 Будматеріали і продукція хімічної промисловості

Фінансування програми EaP GREEN здійснює Європейська Комісія за спільною участю чотирьох міжнародних організацій: Європейської економічної комісії ООН (ЄЕК ООН), Організації з економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), Програми ООН по навколишньому середовищу (ЮНЕП) та Організації Об'єднаних Націй з промислового розвитку (ЮНІДО). Додаткова фінансова підтримка здійснюється іншими країнами, зокрема Австрією, Норвегією, Швейцарією та Нідерландами.

В Україні програма EaP GREEN має підтримку двох національних координаторів – від Міністерства екології та природних ресурсів і Міністерства економічного розвитку і торгівлі.

ЗЕЛЕНІ ІНВЕСТИЦІЇ

Основні гравці на фінансовому ринку, такі як Світовий банк, Європейський банк реконструкцій та розвитку, Корпорація НЕФКО та інші, висувають у своїх інвестиційних портфелях обов'язкові екологічні критерії як один з елементів сталості проекту.

ДЕРЖАВНА ДОПОМОГА

Станом на листопад 2017 року триває обговорення проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на захист навколишнього природного середовища», яку розроблено відповідно до пункту 6 частини другої статті 6 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

Метою надання державної допомоги на захист довкілля може бути усунення або попередження завдання шкоди довкіллю, підвищення ефективності використання природних ресурсів, поліпшення екологічних характеристик продукції на усіх стадіях життєвого циклу, у тому числі підвищення енергоефективності та заохочення використання альтернативних джерел енергії.

Прийняття акта найближчим часом забезпечить виконання Україною зобов'язань, взятих відповідно до Угоди про асоціацію Україна – ЄС щодо прийняття національного законодавства про державну допомогу.

УКРАЇНСЬКА СИСТЕМА ЕКОЛОГІЧНОЇ СЕРТИФІКАЦІЇ ТА МАРКУВАННЯ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ

Забезпечує розвиток критеріальної бази та надає можливість оцінити поліпшені екологічні характеристики товарів і послуг. Почала свій розвиток з 2003 року, згідно з вимогами ISO 14024. Отримала національну акредитацію та міжнародне визнання у 2010 році. Детальніше про її створення, функціонування та інші аспекти йдеться у III розділі цього видання.

Українська програма екологічної сертифікації та маркування – Зелений журавлик

Знак екологічного
маркування
«Зелений журавлик»

Станом на жовтень 2017:

- **52 прийнятих стандарти**, що дозволяють оцінити екологічні переваги товарів і послуг різних категорій;
- **112 чинних екологічних сертифікатів**
- **934 сертифікованих товарів і послуг**

<http://www.ecolabel.org.ua>

Лідерами серед товарних груп з екологічної сертифікації є мийні засоби, лакофарбові матеріали, будматеріали та вироби для оздоблення і продукти харчової промисловості українських товаровиробників.

ЕКОЛОГІЧНЕ МАРКУВАННЯ НА ТОВАРАХ ТА ВИРОБАХ – ЦЕ ЗРОЗУМІЛО. А ЯКИМ ЧИНОМ МОЖНА ВИКОРИСТОВУВАТИ ЕКОЛОГІЧНИЙ ЗНАК ВІДНОСНО ПОСЛУГ?

Екологічний сертифікат підтверджує конкурентну перевагу послуг. Його разом з екологічним маркуванням варто застосовувати в маркетингу та рекламі, використовуючи усі доступні джерела комунікації, коментарі незалежних експертів та результати оцінювання.

Інформування клієнтів та усіх інших зацікавлених сторін про екологічну сертифікацію та її значення дозволить розширити можливості просування послуги з поліпшеними екологічними характеристиками.

Організація, яка отримала право використовувати знак екологічного маркування відносно сертифікованих послуг, може використовувати його на спеціальних дошках, розміщених на будівлі або в офісі, прапорах, рекламній продукції, стендах, сайті і т. ін.

ПРИКЛАД ЗАСТОСУВАННЯ ЗНАКУ ЕКОЛОГІЧНОГО МАРКУВАННЯ NORDIC SWAN ВІДНОСНО ПОСЛУГ ТИМЧАСОВОГО РОЗМІЩЕННЯ (ПРОЖИВАННЯ)

Цікавий приклад сертифікації закладів торгівлі наведений у розділі IV.

ЧИ ВИЗНАЄТЬСЯ ОТРИМАНИЙ В УКРАЇНІ ЕКОЛОГІЧНИЙ СЕРТИФІКАТ НА ПРОДУКЦІЮ В ІНШИХ КРАЇНАХ?

Так. Сертифікат, що виданий за схемою екологічної сертифікації згідно з вимогами міжнародного стандарту ISO 14024, визнається у 205 країнах світу, що співпрацюють з Міжнародною організацією стандартизації (ISO) на урядовому рівні.

ЯКИМ ДОКУМЕНТОМ ВИЗНАЧАЄТЬСЯ МІЖНАРОДНЕ ВИЗНАННЯ СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНОЇ СЕРТИФІКАЦІЇ ТА ОРГАНУ З ОЦІНКИ ВІДПОВІДНОСТІ?

Органи з оцінки відповідності мають право визнавати результати оцінки відповідності вимогам екологічних критеріїв, проведеної іноземними органами з оцінки відповідності, якщо:

- вони є сторонами Угоди про взаємне визнання з такою організацією щодо відповідних видів діяльності з оцінки відповідності;

- орган на підставі документа про відповідність, виданого іноземним органом з оцінки відповідності, застосовує процедуру оцінки відповідності або її частину та видає документ про відповідність, передбачений цією процедурою, під свою відповідальність.

Стороною Угоди про взаємне визнання у сфері екологічної сертифікації та маркування може бути орган з оцінки відповідності, який:

- здійснює сертифікацію товарів або послуг за схемою згідно з ISO 14024;
- є повноправним членом міжнародної асоціації Global Ecolabelling Network;
- сертифікований за критеріями міжнародної програми взаємної довіри та визнання між системами екологічної сертифікації (Global Ecolabelling Network's Internationally Coordinated Ecolabelling System, GENECS).

ДОКУМЕНТИ:

Сертифікат GEN – GENECS.

Багатостороння Угода про взаємне визнання (Multilateral Mutual Recognition Agreement, MMRA), у якій система екологічної сертифікації та орган з оцінки відповідності зазначений як одна з Сторін Угоди.

Реєстр GENECS <https://www.globalecolabelling.net/gen-members/genices/>

ЯК ОТРИМАТИ ПРАВО НА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО МАРКУВАННЯ РЕГІОНУ АБО КРАЇНИ, КУДИ ЕКСПОРТУЄТЬСЯ ПРОДУКЦІЯ, ЩО МАЄ ЕКОЛОГІЧНИЙ СЕРТИФІКАТ ТА МАРКУВАННЯ, ОТРИМАНІ ЗА СХЕМОЮ ЗГІДНО З ISO 14024 В УКРАЇНІ?

У разі, якщо система екологічної сертифікації та маркування є Стороною MMRA, отримати сертифікат (ліцензію) на право застосування її маркування можна за спрощеною процедурою.

Така процедура полягає в наданні заявки на сертифікацію разом з копіями екологічного сертифіката та протоколу оцінки, виданих українським органом з оцінки відповідності (у перекладі на англійську або національну мову).

Зарубіжний орган з оцінки відповідності приймає результати оцінки українською стороною, що значно спрощує процедури оцінювання та зменшує витрати на її проведення.

ГАРНИЙ ПРИКЛАД УКРАЇНСЬКОГО ВИРОБНИКА ЦЕГЛИ

ПрАТ з ІІ «Слобожанська Будівельна Кераміка» (СБК) – відомий український виробник цегли. У 2015 році будівельні виробники СБК⁴² були сертифіковані за схемою згідно з ISO 14024 в українському органі з екологічного маркування, що підтверджено екологічним сертифікатом № [UA 08.002.416](#).

Екологічними будівельними виробами з України зацікавилися будівельники з Ізраїлю, що будують за стандартами зеленого будівництва. Але для будівництва об'єктів бюджетної сфери вимагався сертифікат виключно ізраїльського органу та відповідне маркування.

Враховуючи те, що і український, і ізраїльський органи з екологічного маркування мали міжнародну сертифікацію GENECS, оцінювання цегли проходила за спрощеною процедурою. Ізраїльському органу був наданий протокол оцінювання українською стороною, і за результатами його аналізування була встановлена необхідність підтвердити відповідність лише деяким критеріям, що встановлені в Ізраїлі та відрізняються від вимог, встановлених в українському стандарті⁴³.

У часовому та грошовому вимірі витрати СБК становили близько 10% від повної вартості сертифікації та отримання права на застосування екологічного маркування Ізраїлю Green Label. У результаті виробник підтвердив конкурентну перевагу і вийшов на новий ринок.

⁴² Цегла керамічна, камені керамічні та виробки керамічні клінкерні

⁴³ І українській, і ізраїльській органи з екологічного маркування здійснюють сертифікацію за схемою згідно з ISO 14024. Але екологічні критерії оцінювання життєвого циклу виробів будівельних керамічних у них незначно відрізнялися. Ізраїльські критерії встановлювали ще додаткові показники по 2 радіонуклідах та важких металах. Решта вимог критеріїв були тотожними.

Краще перед поданням заявки до зарубіжного органу з оцінки відповідності звернутися до українського органу з метою отримання необхідних роз'яснень та спрощення процедури отримання екологічного сертифіката (ліцензії) та маркування іншої країни чи регіону.

Країни, у яких органи з екологічної сертифікації та маркування є Сторонами ММРА: Австралія, Бразилія, Китай (КНР), Республіка Китай (Тайвань), Німеччина, Гонконг, Індія, Ізраїль, Японія, Казахстан, Росія, Республіка Корея, Нова Зеландія, Данія, Швеція, Нідерланди, Швеція, Фінляндія, Канада, США, Сінгапур, Таїланд, Україна.

ЯК ОТРИМАТИ ПРАВО НА ЗАСТОСУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ЗНАКА ЕКОЛОГІЧНОГО МАРКУВАННЯ ПРОДУКЦІЇ, ЩО ІМПОРТОВАНА І МАЄ ЕКОЛОГІЧНИЙ СЕРТИФІКАТ ЗГІДНО З ISO 14024, ОТРИМАНИЙ ЗА СХЕМОЮ ЗГІДНО З ISO 14024 В КРАЇНІ ВИРОБНИКА?

Надати заявку на сертифікацію разом з копіями екологічного сертифіката (ліцензії) та протоколу оцінки, виданих зарубіжним органом з оцінки відповідності (у перекладі на українську мову).

Український орган з оцінки відповідності аналізує показники, зазначені у протоколі, на повну відповідність екологічним критеріям. У разі, якщо відповідність не підтверджена, орган інформує про необхідність проведення додаткового дослідження, випробування чи документального аудиту інших підтвердних документів про відповідність, а також термінів і вартості робіт щодо додаткового оцінювання.

Детальний алгоритм робіт з екологічної сертифікації та маркування в Україні викладений у розділі III.